

NARODNA TEHNIKA ZAGREBA

Grupacija za kino-amaterizam

STANJE, PROBLEMI I NEKI PRIJEDLOZI ZA UNAPREĐIVANJE

KINO-AMATERIZMA U ZAGREBU

Z A G R E B

prosinae 1974.

Kino-klub "Zagreb" ima bogatu tradiciju. Jedan je od najstarijih kino-klubova u ovom dijelu Evrope, a prvi u Jugoslaviji. Osnovan je 1928. godine u okviru Foto-kluba "Zagreb". Godine 1935. odvaja se od Foto-kluba, pa dalje djeluje samostalno kao Kino-klub "Zagreb". Uz njegovo je osnivanje neodvojivo vezano ime zubara Dra. Maksimilijana Paspas, koji je bio jedan od osnivača kluba i njegov prvi predsjednik.

Amaterski je film između dva rata postojao i djelovao uglavnom samo u Zagrebu, a zagrebački su kinoamateri bili i među osnivačima Međunarodne unije amaterskog filma (UNICA). Osim zagrebačkih kinoamatera u to su vrijeme djelovali samo u Beogradu poznati foto-reporter Rista Marjanović, koji je vjerojatno i prvi snimao filmove u boji, i Vladeta Lukić, kasnije poznati profesionalni filmski snimatelj. I moguće još samo po netko osim njih.

Naš je zagrebački klub godinama slovio kao vodeći i najaktivniji klub u zemlji, a tek su poslije drugog svjetskog rata postali vrlo aktivni Kino-klub "Beograd" i Kino-klub "Split", koji su našoj profesionalnoj kinematografiji dali mnogo poznatih autora avangardista i eksperimentatora.

Generacijama je Kino-klub "Zagreb" bio stjecište filmske avangarde Zagreba. Tako je odgojio više današnjih profesionalnih filmskih radnika, kao što su na primjer snimatelj Oktavijan Miletić, režiser Zlatko Sudović, režiser Rajko Grlić, TV-snimatelj Ivice Hripko, Branko Bubenik, poznati eksperimentator Vladimir Petek i mnogo drugih, a osobito je značajno ime filmskog avangardiste i eksperimentatora, majstora amaterskog filma otorinolaringologa Dra. Mihovila Pansini, duhovnog začetnika i

osnivača poznatog festivala eksperimentalnog filma - GEFF.

Od godišnje skupštine, održane 11. veljače 1974. godine Kino-klub "Zagreb" djeluje kao udruženi kinoamaterski klub, udružen sa studentskim Kino-klubom "PAN 69", Zagrebačkom autorskom grupom "ZAG-CAMERA", "FAVIT"-centrom i Kino-klubom "STUDIO". Kinoamateri udruženih klubova samoupravno su se dogovorili da dalje djeluju pod zajedničkim imenom Kino-kluba "Zagreb". Osnovni su zadaci kluba filmska proizvodnja i širenje filmske kulture.

Aktiviranjem u klubu od skupštine 11. veljače 1974. Dra. Ante Peterlića, profesora na Akademiji za kazalište, film i televiziju u Zagrebu, koji u novom Upravnom odboru nosi dužnost potpredsjednika, stvorena je teoretska mogućnost za kvalitetniju repertoarnu i proizvodnu aktivnost.

Zato je potrebno da Kino-klub "Zagreb" postane matični klub za sve kino-klubove i sekcije u gradu Zagrebu.

DRUŠTVENO KORISNA DJELATNOST KINOAMATERIZMA

Kino-klub "Zagreb" je osnovna organizacija Narodne tehnike Zagreba i Kino-saveza Hrvatske. Osnovni cilj i djelatnost kluba su filmska proizvodnja i širenje filmske kulture.

FILMSKA PROIZVODNJA

U filmskoj proizvodnji, kao jednoj od dviju djelatnosti kluba, treba ubuduće težiti ka masovnosti, koja je u posljednje vrijeme zamrla. Kroz klub je od 1962. godine, pa do danas prošlo oko 380 članova, koji su djelovali, a neki od njih još i danas djeluju. Momentalno u klubu aktivno djeluje oko dvadesetak autora kratkih filmova dokumentarnog, igranog i eksperimentalnog karaktera, koji snimaju filmove na 8 mm, super 8 i 16 mm filmskoj traci. Mnogo je više članova i posjetioaca kluba, koji sudjeluju na filmskim projekcijama i tribinama, u razgovorima s gostima

profesionalnim filmskim radnicima i istaknutim autorima amaterskog filma, pohadaju kinoamaterske tečajeve i u klubu stiču filmsku kulturu.

Osim standardnih filmskih projekata, nastojanjem za omasovljenjem broja autora u budućnosti, klub će nastojati formirati sekciju seniora, sekciju "obiteljski film", privući i aktivirati što je moguće više pionira za djelovanje u Kino-klubu "Zagreb", kao u matičnom i centralnom klubu u gradu Zagrebu. U planu je i realiziranje filmova o akcijama većeg kulturnog i društvenog značaja. Planiramo snimati filmove, - od filmova, kojima se bilježe na filmskoj traci događaji iz našeg društvenog i političkog života, pa obiteljskih, autorskih, namjenskih filmova, do filmova eksperimentalnog karaktera, u kojima se otkrivaju mogućnosti novog filmskog izraza.

U skladu sa težnjom za omasovljenjem članstva, osnovni akcenat u proizvodnji biti će stavljen na mlade filmske entuzijaste.

ŠIRENJE FILMSKE KULTURE

Širenje filmske kulture provodi se:

- a) održavanjem projekcija i filmskih tribina, kako u klupskim prostorijama, tako i izvan kluba, i
- b) održavanjem kinoamaterskih tečajeva, kako za članstvo kluba, tako i izvan kluba.

a) Kino-klub "Zagreb" već tradicionalno održava redovne filmske projekcije i tribine četvrtkom u svojoj dvorani na Trgu Žrtava fašizma 14, u koju stane do 90 posjetioaca. Od 1975. godine, pa na dalje, planira se održavati barem dvije takove projekcije tjedno, što znači godišnje osamdesetak filmskih projekcija-tribina-programa, izuzev dva ljetna mjeseca, kada klub ne radi.

Program se odvija prema tematskim ciklusima:

1. Retrospektivne projekcije majstora amaterskog filma.

Danas u Jugoslaviji postoji 21 majstor amaterskog filma, a zvanje majstora je najviši domet na području amaterskog filma. To zvanje dodjeljuje Kino-savez Jugoslavije. Među majstorima se nalaze i poznati filmski radnici, koji su se svojim radom afirmirali i na polju profesionalnog filma. U 1973. godini počeli smo sa retrospektivnim programima filmova majstora, što je izazvalo veliki interes kod zagrebačke publike. S tom će se akcijom nastaviti i dalje. Nakon svake projekcije održava se razgovor s autorom.

2. Reprize.

U našoj se zemlji godišnje održava niz interesantnih filmskih manifestacija izvan Zagreba, koje zbog svog značaja i zanimljivosti zavređuju da ih vidi i zagrebačka publika. To su na primjer: Festival amaterskog filma Jugoslavije, Međuklupski festival amaterskog dokumentarnog filma Jugoslavije, Festival amaterskog filma Hrvatske, Revija amaterskog filma Jugoslavije, i t.d. Nastojat ćemo neke od takovih repriza održavati u našoj organizaciji, u Zagrebu, uz razgovore sa autorima, članovima žirija i novinarima.

3. Iz arhive Kino-kluba "Zagreb".

Udruženi Kino-klub "Zagreb" u svojoj filmoteci posjeduje zanimljivu zbirku amaterskih filmova, snimljenih od 1928. godine do danas. Dobar dio tih filmova nagrađivan je na brojnim festivalima u zemlji i u inozemstvu. Preko tih projekcija želimo upoznati građanstvo Zagreba, kao i zainteresirane izvan Zagreba s poviješću zagrebačkog kinoamaterizma od njegovih početaka, pa do danas. S takovim će se projekcijama nastaviti i dalje.

4. Gostovanje filmskih režisera.

Započeli smo sa praksom, da u naše prostorije pozivamo filmske režisere, gledamo njihove filmove i s njima razgovaramo. I na dalje ćemo nastaviti s tom praksom, pa pozivati režisere, kritičare i filmske esejiste, gledati filmove, razgovarati s autorima, razgovarati o filmu uopće, jer tako možemo dati znatan doprinos širenju filmske kulture u našem gradu. Nastavit ćemo sa održavanjem tih interesantnih susreta između profesionalnih filmskih autora-radnika i naših članova, kao i gostiju iz vana. A to tim više, jer je posljednjih godina snimljeno više filmova, koji su svojim načinom filmskog izražavanja bliski amaterskom filmskom stvaralaštvu. Preko tih ciklusa cilj nam je upoznati zagrebačke kinoamatere, kao i građanstvo, s autorima, koji nekonvencionalno i slobodno obrađuju suvremene društvene teme.

5. Iz fundusa "Filmoteke 16."

Ovim ciklusom predviđeni su filmovi, koji su značajni za povijest filmske umjetnosti.

6. Šampionat kluba, - memorijal Dr. Maksimilijana Paspe.

To je tradicionalna priredba, koja se godinama provodi u klubu u čast prvog predsjednika i osnivača kluba. Svaki član kluba u borbi za prelazni pehar može izazvati svojim filmom dotadašnjeg šampiona.

7. Filmski kviz.

To je nova interesantna zamisao kluba, predviđena za članstvo i građanstvo Zagreba. Provjera filmskog znanja metodom kviza, uz filmske inserte i dijapozitive.

8. Projekcije filmova i filmske tribine izvan Zagreba, kluba.

U suradnji sa Kino-savezom Hrvatske, Gradskim vijećem Narodne tehnike, Savezom studenata, Savezom omladine, Klubom

samoupravljača Zagreba, mjesnim zajednicama, kao i radnim kolektivima, predviđen je niz projekcija naših filmova izvan klupskih prostorija, - u studentskim domovima, omladinskim klubovima, na društvenim tribinama, na omladinskim radnim akcijama, na pr. ORA, po školama i fakultetima, po radnim organizacijama, i t.d. Tom akcijom želimo upoznati građanstvo s našim radom na području amaterskog filma, kao i privući nove članove amaterskom filmskom pokretu.

9. Nova usporedna istraživanja.

Program FAVIT (film, audiovizuelna istraživanja i televizija). Film, film-novi film, koji se nastavlja na historijske pokrete avangarde, na GEPF, na "slobodni film", na "nezavisni film", film koji je stalno u traženju, film koji od scenarija do projekcije istražuje nove mogućnosti. Audio-zvuk, koji čujemo i ne čujemo, zvuk koji se pretvara u glazbu, djeluje uspavljujuće ili bolno, zvuk koji ispituju "primitivni" radnici i glazbeni stručnjaci, zvuk proizveden ~~ist~~ instrumentom, ali i proizveden elektronskim impulsom, zabilježen zvuk na filmskoj vrpci (magnetofonskoj, filmskoj, video). Vizuelno nove tendencije-likovna istraživanja, rušenje granica svega što se vidi očima, oblika (bijelo platno), pokušaj razbijanja klasičnog registriranja likovnog umjetnika: fiksirana faza jednog djelića sekunde, dati dinamiku suvremenosti, pokret registriran u statičkoj slici, jer svi slikari prikazuju laž koja ne postoji, izmišljaju svoju viziju viđenog objekta, razlikuju se po imenima, a u stvari su svi slikari (osim mrtve prirode) apstraktni slikari! "Treba odabrati pravu boju za svoje nebo !!!" Izložbe suvremene galerije, izložbe na otvorenim prostorima, izložbe samo jedne slike... fotografije. Film-televizija... Istraživanja i eksperimentiranja: umjetnik istraživač, ili konstruktor? Televizija ne zvanična,

već "Video tape recorder", televizija zatvorenog kruga, televizija minijaturizirana: kamera, magnetoskop, monitor. Snimanje slike i zvuka istovremeno na istu magnetsku traku. Istovremena mogućnost neposrednog reproduciranja i multipliciranja programa (Video kazete). Televizija, pomoću koje može autor ostvariti djelo, realizirati ideju, dokumentirati stvarnost s najvećom mogućom vjernošću. FAVIT djeluje avangardno, s više autora, traži specifičnu tehniku, uključuje publiku u programe, - svi su publika i svi izvođači. Ne postoji pozornica. Pozornica je iza nas. Prvi program FAVIT izveden je u Beogradu 1973. godine.

(U suradnji sa radio-klubom).

11. Prošireni mediji....(Expandet-media).

Nakon raspisanog natječaja za radove iz oblasti proširenih medija, koji je raspisao Studentski kulturni centar u Beogradu 1972.g., uslijedila je realizacija pod šifrom "0" 222, kasnije FAVIT. Imajući u vidu intencije organizatora, koji je želio okupiti autore, koji svojim radovima prelaze granice među umjetnostima i proširuju njihova svojstva, predloženi projekt je pružio sve uvjete za izvedbu u bilo kojem prostoru ili vremenu. Rad predstavlja program jednog autora, a izvodi ga grupa, i to u obliku tekstualne, vizualne, audio intervencije u prostoru i izvan njega. Praktički je projekt ispitivao nove medije: video-tape-recorder, te mogućnosti projekcione tehnike filma (multiplikaciona projekcija istog filma sinhrono). Za vrijeme priredbe uspostavljen je kontakt s publikom i publika je aktivno sudjelovala u programu. Program akcije: projekcija autor-skih filmova, snimanje i reprodukcija TV (video-tape-recorder), kontakt s publikom, intervencija audio-medija izvan prostora (radio veza), intervencija audio-vizuelnog medija izvan pros-

tora, održavanje priredbe (TV-program), izvođenje glazbe na prvi put viđenu sliku na ekranu (orkestar gleda film i svira), pokretna izložba fotografija, intervencija poblike za vrijeme izvođenja priredbe (gledaoci komentiraju viđenu sliku), gledaoci dobivaju FAVIT NOVINE na filmskoj vrpici. Za vrijeme izvođenja registrira se zbivanje foto-filmskim kamerama. Predviđena nepredviđena akcija !... Na ovakvoj priredbi treba vrhunsku koordinaciju izvoditelja prilagoditi publici, koja po malo postaje izvoditelj.... Na priredbi održanoj 1973. godine, taj prošireni medij bio je u ovom slučaju FAVIT NOVINE na filmskoj vrpici, koja se umnožava u filmskoj laboratoriji.....

11. Akcija "Najdraži film".

Projekcije filmova autora t. zv. "najdražeg filma", sa diskusijama. U toj se akciji ide na najveću masovnost, jer je "najdraži film" obiteljski film, intimni film svakog pojedinca autora, u kojemu on snima svoju obitelj, svoju djecu, provedeno vrijeme na izletima, na ljetovanju, i t. d.

12. Projekcije pionirskih filmova.

Po mnogim školama postoje kino-klubovi i kino-sekcije, koji imaju svoje voditelje, a udruženi su u sekciji voditelja dječjih kino-klubova. Rukovoditelj te sekcije do sada je bila drugarica Zena Kalogjera, a sada će biti profesor Pedagoške akademije Ivo Zalar. U Zagrebu postoji 24 takova kino-kluba po školama, koji su registrirani kod Kino-saveza Hrvatske. To su:

1. Kino-klub osn. škole "MLADOST", Utrina
2. " " "PANTOVČAK", Hercegovačka 198.
3. " " "KATA DUMBOVIĆ" (KEKEC), Lenjingrađska 133.
4. " " "AUGUST ŠENOVA", Selska cesta 95.
5. " " "VJENCESTAV NOVAK", Marijana Bađela b. b.

6. Kino-klub osn. škole "MILAN ŠPALJ", Rudeška 71.
7. " " "IVO MARINKOVIĆ", Rabska 3.
8. " " "KREŠO RAKIĆ", Trnsko b.b.
9. " " "S.S. KRANJČEVIĆ", Bogišićeva 13.
10. " " "MATIJA GUBEC", Zadarska 31.
11. " " "MILOJE PAVLOVIĆ", Jozе Laurenčića b.b.
12. " " "Dr. IVAN RIBAR", Retkovec
13. " " "JOSIP RAČIĆ", Srednjaci b.b.
14. " " "R. i Z. BAKOVIĆ", Zagreb
15. " " " PAVLEK MIŠKINA", Pavleka Miškina 24.
16. " " "N. L. KOZARČANIN", Strma cesta b.b.
17. " " "JORDANOVAC", Jordanovac
18. " " "A. G. MATOŠ" (K. K. "DINAMO"), Albrehtova b.b.
19. " " "IVAN MAŽURANIĆ", Pljevljanska 7.
20. " " "HASAN KIKIĆ", Koturaška 75.
21. " " "PALI BORCI N. O. B.", Špansko
22. " " "KRIŽANIĆEVA", Laginjina b.b.
23. " " "IVANE BRLIĆ-MAŽURANIĆ", Kustošija
24. Škola Zavoda za rehabilitaciju djece oboljele od cerebralne paralize, Goljak 2.

i projekcija

Održavanjem kinoamaterskih tečajeva po tim klubovima podizala bi se filmska kultura pionira. Treba pronaći načina kako te mlade filmske entuzijaste privući u Kino-klub "Zagreb", animirati ih u jednom jedinstvenom kino-klubu i stvoriti od njih buduće autore. Kako osigurati njihovo daljnje djelovanje kao autora, ili administrativaca u klubu ?!

b) Filmski tečajevi (kinoamaterski tečajevi).

Održavanje filmskih-kinoamaterskih tečajeva: početničkih,

naprednih i specijaliziranih.

Tečaj se sastoji od:

1. Teoretskog dijela: povijest filma, filmska estetika, filmsko stvaralaštvo, gledanje i analiza filma.

2. Praktičnog dijela: poznavanje tehnike, vježbe rukovanja tehnikom i priborom, pesnavanje-tehnike, individualno snimanje filma.

Program početničkog tečaja pomno je razrađen i prilagođen uzrastu i ličnim afinitetima polaznika, pa im daje početno znanje i mogućnost da se uključe u autorsku djelatnost kluba.

Pored tečajeva za članstvo kluba i polaznike iz vani, a unutar kluba, a planiramo od sada održavati barem četiri takova tečaja godišnje (do sada smo održavali samo dva!), ubuduće planiramo održavanje tečajeva i izvan kluba, u radnim kolektivima, po društvenim organizacijama, među omladinom (po školama i sveučilištima). Težnja nam je da Kino-klub "Zagreb" postane rasadnik filmske kulture u gradu Zagrebu. Nastojat ćemo da to ne bude samo nastojanje u zatvorenom krugu, unutar klupskih prostorija, kao i da se sve izvan kluba ne svede samo na neko propagandno nastojanje, nego da se naša aktivnost pretvori u najaktivniju suradnju sa ustanovama, društvenim organizacijama, radnim kolektivima, omladinom, prvenstveno radničkom, u industriji i klubovima. Za članove kluba planiramo i održavanje specijalističkih tečajeva u novim tehnikama. Planiramo i održavanje blic-tečajeva izvan kluba.

.

Posebna aktivnost naših članova, usko povezana sa proizvodnjom, jest autorska aktivnost sudjelovanjem sa filmovima na brojnim festivalima i revijama amaterskog filma unutar zemlje (Festivali pojedinih klubova, Republički i Savezni festivali,

ZAG-FIDA, Mala Pula, i t.d.). Film "RUKE" Marijana Hodaka dobio je na primjer 1973. godine "GRAND PRIX" socijalističkih zemalja u Varšavi. Osiguranjem potrebnih financijskih sredstava za povećanje tehničkog nivoa sinhroniteta filmova u tonskoj tehnici, kao i izrada kopija, povećat će nam se mogućnost sudjelovanja na festivalima i manifestacijama i izvan zemlje, koja je uz tehničke mogućnosti koje sada imamo m i n i m a l n a .

Kino-klub nema posebnog umjetničkog rukovodstva. Klubom rukovode članovi Upravnog odbora, koji su ujedno i njegovi Umjetnički rukovodioci. Proizvodnom i repertoarnom politikom u klubu rukovodi Komisija za film, formirana po Upravnom odboru. Za posebne slučajeve, kao za žiriranje filmova kod pojedinih manifestacija biraju se najeminentniji članovi i gosti izvana, sa višegodišnjim kinoamaterskim ili profesionalnim stažom i reputacijom. Proizvodnu i repertoarnu politiku sada kreira i rukovodi Komisijom za film filmski režiser, kritičar i esejist Dr. Ante Peterlić, profesor na Akademiji za kazalište, film i televiziju.

U Kino-klubu "Zagreb" održavaju se redovni klupski sastanci dva puta tjedno, ponedjeljkom i četvrtkom navečer. Ponedjeljak je zatvoreni klupski sastanak za diskusije i radne dogovore, a četvrtak je dan javne projekcije-tribine za građanstvo.

U 1974. godini Kino-klub "Zagreb" imao je jače kontakte sa Foto-klubom "Zagreb" i Klubom samoupravljača Zagreba, čiji su članovi bili naši gosti u klubu, a mi smo održali projekcije u njihovim prostorijama. Tu ćemo suradnju u 1975. godini još pojačati i proširiti, kao i uspostaviti jače kontakte za suradnju sa ostalim političkim i društvenim organizacijama, radnim kolektivima i omladinskim organizacijama i ustanovama.

POSTOJEĆI PROBLEMI I PRIJEDLOZI ZA UNAPREĐENJE AKTIVNOSTI.

Aktivno članstvo Kino-kluba "Zagreb" danas je protežno srednjoškolska i studentska omladina, ali Kino-klub momentalno nije dovoljno masovna organizacija. U Zagrebu postoje kino-klubovi po poduzećima i u industriji, ali to su sve uglavnom foto-kino klubovi, čiji članovi prvenstveno rade fotografiju. Podatke o tim klubovima ne posjedujemo, ali bi na neki način i te klubove, t.j. njihove članove ~~na-neki~~ trebalo animirati i privući u Kino-klub "Zagreb" kao matični klub u gradu Zagrebu.

Ne smije se ipak zaboraviti da je fluktuacija članstva Kino-kluba "Zagreb" od osnivanja prije skoro pedeset godina, pa do danas bila ogromna, kroz klub je prošlo stotine članova, koji su time ipak obogatili svoju filmsku kulturu, a neki su od njih bili i te kako aktivni.

Kinoamaterizam je djelatnost, koja iziskuje znatna materijalna sredstva, pa su sredstva s kojima Kino-klub "Zagreb" raspolaže nedovoljna, da bi se mogla razviti i realizirati puna i potpuna aktivnost prema željama članova i postavljenim planovima rada i aktivnosti. Potrebna je i jača suradnja između organizacija Narodne tehnike.

Osnovni je nedostatak tehnička baza, prvenstveno što se tiče tonske tehnike. Primjenom novih suvremenih tehnika snimanja, sinhronizacije amaterskih filmova i izrada kopija, znatno bi se povećala mogućnost šire distribucije filmova u organizacijama grada Zagreba, koje su za to zainteresirane, kao i izvan područja grada Zagreba, pa i u inozemstvu, izvan granica naše zemlje. Time bi kinoamatersko djelovanje dobilo u još većoj mjeri javni karakter, održavanjem projekcija i filmskih tribina među omladinom (po školama i sveučilištima), u radnim kolektivima,

kao i općenito među zainteresiranim dijelom građanstva. Time bi naše djelovanje postalo znatno dostupnije javnosti, dok je do sada bio osnovni problem u tehničkoj bazi, koja nije mogla zadovoljiti današnje potrebe. Uvođenjem nove tehnike, to bi bilo omogućeno. A tim bi se prikazivanjima filmova vršila propaganda amaterske filmske djelatnosti, kao i filma uopće.

Povećanjem tehničkog nivoa imali bi mogućnost potpunog sinhroniteta ozvučenja filmova i izrada kopija, što opet omogućuje povećanu mogućnost prikazivanja filmova i distribucije. Povećanjem broja aktivnih suradnika povećat će se proizvodnja, koja je jedna od dviju osnovnih aktivnosti Kino-kluba "Zagreb".

Osim povećanja i poboljšanja tehničkog nivoa najuže filmske tehnike, pokušali bi u klubu realizirati, uz suradnju sa Radio-klubom, i primjenu najnovijih tehničkih otkrića, kao što je na primjer prvenstveno tehnika televizije zatvorenog kruga (Video-tape-recorder).

Logično je da se moramo prvenstveno okrenuti najmlađima, uvesti ih u naše redove i selekcijom odgojiti buduće istaknute kincamatere entuzijaste.

Zagreb, 10.12.1974.

Sekretar Kino-kluba "Zagreb":

Željko Haberštok